

Asia: VN/8871/2019

## **Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi**

### Taustatiedot

#### **Onko vastaaja**

valtion viranomainen

#### **Vastaajatahon virallinen nimi**

Tilastokeskus

#### **Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot**

Mervi Koponen, mervi.koponen@stat.fi

#### **Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä**

Pääjohtaja Marjo Bruun ja ylijohtaja Johanna Laiho-Kauranne 22.9.2020

### Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

**1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?**

-

**2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?**

-

**3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?**

## Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Sote-maakuntalakiehdotuksen luvussa 13, §118 kuvataan, että valtiovarainministeriö vastaa 2 momentissa tarkoitettujen taloustietojen yhteentoimivuuden edellytyksenä olevan tarkemman tietosisällön ja teknisten kuvausten määrittelyä varten tarvittavan yhteistyön järjestämisestä. Lakiehdotuksen mukaan yhteistyöhön osallistuvat sote-maakuntien sekä niiden ministeriöiden ja

muiden virastojen edustajat, joiden hallinnonalan lainsäädäntöön ja tehtäviin kuuluu määrittellä sote-maakuntien talouden seurannassa ja raportoinnissa käytettäviä käsitteitä ja määrittelyksiä.

Tilastokeskus korostaa, että kaikessa yhteistyössä yhteistyöryhmän vetäjän tulee huolehtia eri viranomaisten tietotarpeiden huomioimisesta. Erityisesti tämä koskee lainsäädännön nojalla tuotettavia tietotarpeita kansallisesti ja kansainvälisesti.

Maakuntien taloustietojen raportoinnin laadintaperiaatteita tarkennetaan säännöskohtaisissa perusteluissa (118§): Tilikauden aikaisessa raportoinnissa noudatettaisiin yleisiä tilinpäätöksen laadintaperiaatteita soveltuvin osin. Raportit laadittaisiin suoriteperustetta noudattaen, ja olennaiset meno- ja tuloerät jaksotettaisiin. Kirjanpitolautakunnan sote-maakunta- ja kuntajaosto antaisi tarkemmat ohjeet laadintaperiaatteiden noudattamisesta. Velvollisuus tietojen toimittamiseen sisältäisi myös vastuun tietojen oikeellisuudesta. Sotemaakunnalla olisi siten myös velvollisuus toimittaa virheellisten tietojen tilalle uudet tiedot. Kirjanpidon virheet korjataan kirjanpitolain periaatteiden mukaisesti uusina kirjauksina, jotka toimitetaan siinä vaiheessa, kun korjauksen kohteena oleva kausi on valmis. Sisäisen laskennan tietojen koostamisen ja raportin tuottamisen aikaiset tekniset virheet tietojen sisällössä tulee korjata viiveettä.

Tilastointia koskevassa lainsäädännössä kirjanpidon tiedot tulee tuottaa suoriteperusteisesti, jotta niitä voidaan käyttää esimerkiksi julkisyhteisöjen alijäämä ja -velka laskelmissa (EDP). Tilastokeskus edellyttää, että olennaisten korjausten suoriteperusteinen raportointi tulee mahdollistaa siten, että se on tiedon hyödyntäjien automatisoitavissa esimerkiksi erillisellä korjausraportointikokonaisuudella. Tilinpidon suoriteperusteinen laadinta on määritelty kansantalouden tilinpidon EU-asetuksessa (ESA2010, alaviite 4), joka on jäsenvaltiota sitovaa lainsäädäntöä.

Maakuntien taloustietojen raportoinnin säännöskohtaisissa perusteluissa 118§ sivulla 101 todetaan seuraavasti: Mikäli ilmenisi, että tietovarannon tietosisällössä on virhe, tiedon korjausvaatimus tulisi osoittaa Valtiokonttorin ylläpitämän palautekanavan avulla kyseiselle sote-maakunnalle. Jos virhe johtuu tietovarannon teknisestä virheestä, Valtiokonttori teknisenä ylläpitäjänä vastaisi järjestelmävirheen korjauksesta. Tiedon laadun varmistamiseen liittyvä palautekanava ja muut taloustietovarannon eri toiminnot kuvataan tarkemmin valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta annetun lain perusteluissa.

Tilastokeskus katsoo, että Valtiokonttorin palautekanava on erinomainen ratkaisu maakuntien aineistojen laadun varmistamisessa. Palautekanava tulisi olla tietoja hyödyntävien viranomaisten käytettävissä vastaavasti kuin Valtiokonttorin ylläpitämä kuntien automatisoidun talousraportoinnin palautekanava. Toisaalta vastuukysymyksiä tulisi selvittää erityisesti tilanteissa, jossa kaksi tai useampi viranomaispuoli pyytää eri suuntaista korjausta aineistoon esim. aineiston luokittelun osalta.

Tilastoviranomaisena Tilastokeskus toimii itsenäisesti ja riippumattomasti. Tilastokeskuksen toimintaa ohjaa kansallisen Tilastolain lisäksi tilastointia koskevat EU asetukset (esim. EDP asetus, ESA-asetus, tilastoasetus). Tilastokeskus tekee päätökset taloustietojen erien käsittelystä ja luokituksista näiden asetusten ja tilastollisten vaatimusten mukaisesti.

Sote-maakuntalain seuraavissa pykälissä määritellään sote-maakuntien useita erilaisia taloudellisia toimijoita (pykälät 4§, 9§, 58§ ja 68 §). Tilastokeskuksen on tärkeää saada yksityiskohtaista tietoa näistä sote-maakuntiin liittyvistä taloudellisista toimijoista. EU komissio/Eurostat edellyttää osana alijäämä- ja velkaraportointia (EDP) tietoja julkisyhteisöihin kuuluvista yksiköistä usein transaktiotasolla sekä julkisyhteisön ja yksityisten sektorin välisistä taloudellisista toimista. Jotta Tilastokeskus voi noudattaa Vakaus- ja kasvusopimuksen osana olevan EDP-raportoinnin mukaisia vaatimuksia Tilastokeskus tarvitsee nämä yksikkökohtaiset ja yksityiskohtaiset tiedot käyttöönsä.

Tilastokeskus katsoo, että sote-maakuntakonsernista ja sen tytäryhtiöistä ja toiminnasta on saatava riittävän tarkat tiedot kansainvälistä ja kansallista tilastointia varten sekä yritysrekisteriä (alaviite 5) varten.

Sote-maakuntalain pykälässä 12 § nostetaan esille julkisen talouden suunnitelma.

Tilastokeskus katsoo, että julkisen talouden suunnitelman taustalla olevien tilastotietojen ja tietopohjan laatu tulee taata ja se on mahdollista vain, jos Tilastokeskuksella on ajantasainen pääsy sote-maakuntien toimijoiden yksityiskohtaisiin taloustietoihin.

Alaviite 4: EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) N:o 549/2013, Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0549&from=en>)

Alaviite 5: TILASTOLAKI 280/2004 ja erityisesti sen 18 § (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040280>) sekä EU:n EBS-asetus 2019/2152 (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2152/oj>) ja sen täytäntöönpanoasetuksen 2020/1197 liite VIII ([https://eur-lex.europa.eu/eli/reg\\_impl/2020/1197/oj](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1197/oj))

## Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

**12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?**

-

**13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?**

-

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

-

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

-

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

-

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

-

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

-

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

-

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

-

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

## Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaita

**25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?**

-

**26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?**

-

**27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?**

-

**28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?**

-

**29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?**

-

**30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?**

-

**31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaita.**

-

## Kysymyksiä voimaanpanolaista

**33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?**

-

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

-

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehdoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

-

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

-

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

-

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

-

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

-

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

-

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-  
maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa  
uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

-

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään  
muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän  
kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

## Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja  
terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen  
tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

-

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien  
edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun  
palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä  
toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy  
valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta  
huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus  
lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla  
riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

-

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen  
määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

-

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen  
määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

-

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

-

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?



-

**51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?**

-

**52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.**

15§:ssä määritetään, että valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen määrittelyssä käytettävistä indikaattoreista, niiden painokertoimista sekä laskennassa käytettävistä tilastotiedoista.

Tilastokeskus katsoo, että on tärkeä selkeästi määrittää käytettävät indikaattorit. Mikäli indikaattoreiden tarvitsemia tilastotietoja ei vielä tuoteta riittävällä tarkkuudella, ajantasaisuudella tai laajuudella, on muutosvaikutusten kustannuksissa hyvä huomioida tietojen tuottamisen tarvitsemat resurssit.

## Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

**54. Ovatko valtiosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 29 ja 30 §)?**

-

**55. Ovatko valtiosuuskaiteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta)?**

-

**56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.**

15§:ssä määritetään, että valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen määrittelyssä käytettävistä indikaattoreista, niiden painokertoimista sekä laskennassa käytettävistä tilastotiedoista.

Tilastokeskus katsoo, että on tärkeä selkeästi määrittää käytettävät indikaattorit. Mikäli indikaattoreiden tarvitsemia tilastotietoja ei vielä tuoteta riittävällä tarkkuudella, ajantasaisuudella tai laajuudella, on muutosvaikutusten kustannuksissa hyvä huomioida tietojen tuottamisen tarvitsemat resurssit.

## Verolainsäädäntö

**58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?**

-

**59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.**

-

## Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

**61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?**

-

**62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?**

-

**63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.**

-

## Uusimaa-laki

**64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?**

-

**65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?**

-

**66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?**

-

**67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?**

-

**68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?**

-

**Yleishallintoa koskevat lait**

**70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.**

-

**Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista**

**72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?**

-

**73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)**

-

**74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.**

-

## Maakuntien ohjaus

**76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?**

-

**77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?**

-

**78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?**

-

## Uudistuksen vaikutukset

**79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?**

-

**80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?**

-

**81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?**

-

**82. Näkemysenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?**

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

## 88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

## 89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Sote-uudistus on laaja ja vaikuttaa keskeisesti julkisen sektorin rakenteeseen ja tehtävien jakoon. Luotettavat ja vertailukelpoiset tiedot sote-maakuntien taloudesta, toiminnoista ja palvelutuotannosta ovat tärkeitä yhteiskunnassa erityisesti julkiselle hallinnolle ja päätöksentekijöille. Tilastokeskuksen näkökulmasta on tärkeää, että tarvittavaan tutkimustietoon sekä rekisteri- ja tilastoaineistoihin kiinnitetään huomiota, jotta uudistuksen läpivientiä, toimeenpanoa ja vaikutusta voidaan seurata. Lisäksi tarvitaan aivan uudenlaisia indikaattoreita ja muita tietoja. Indikaattorit tulee määritellä yksityiskohtaisesti riittävän ajoissa, jotta tarvittavat vertailutiedot ovat ajoissa käytettävissä.

Laadukkaat tiedot ovat tärkeitä Suomelle myös EU-lainsäädännön velvoittaman tilastoinnin ja raportoinnin toteuttamiseksi. EU:n lainsäädännössä hyvinkin tarkasti määritellään sitä, miten julkisyhteisöjen alijäämää ja velkaa on raportoitava (EDP, alaviite 1), miten julkisyhteisöstä laaditaan tilastoja ja millaisia tietoja voidaan raportoinnissa hyödyntää. EU asetuksella säädetään erikseen siitä millaisiin tarkastus ja rangaistustoimenpiteisiin komissio (Eurostat) voi ryhtyä, jos se epäilee, että lähdetietoja tai tilastoja on vääristelty tai ne ovat virheellisiä törkeän tuottamuksellisuuden vuoksi: ”Euroopan tilastojen käyttäjillä on perusteltu oikeus olettaa, että tilastoja tuottavat tilastoviranomaiset harjoittavat toimintaansa ammattimaisesti ja huolellisuutta noudattaen. Tahatonta toimea tai laiminlyöntiä olisi pidettävä törkeän tuottamuksellisena, jos julkisyhteisöjen alijäämää ja velkaa koskevien tietojen tuottamisesta vastuussa oleva henkilö on rikkonut ilmeisellä tavalla huolellisuusvelvoitetta” (alaviite 2). Tuottamisvelvollisuus koskee myös lähdetietojen toimittajia ja asetuksen perusteella on suoritettu kaksi rangaistuksiin johtanutta tutkintaa tähän mennessä (alaviite 3).

Toiminnan ja talouden ohjausta, johtamista ja seurantaa varten sote-maakunnan on tuotettava tietoja sote-maakunnan toiminnasta ja taloudesta. Sote-maakuntalakiehdotuksessa (luku 13, §118) kuvataan, että tarkempi tietosisältö määritellään yhteistyössä sote-maakuntien sekä niiden ministeriöiden ja muiden virastojen edustajien kanssa, joiden hallinnonalan lainsäädäntöön ja tehtäviin kuuluu määritellä sote-maakuntien talouden seurannassa ja raportoinnissa käytettäviä käsitteitä ja määrittelyjä. Tilastokeskus korostaa, että yhteistyön tulee kattaa eri viranomaisten tietotarpeiden huomioimisen, jolloin lakisäätöiset (kansalliset ja kansainväliset) velvoitteet saadaan täytettyä ja vähennetään mahdollisten ylimääräisten tiedonkeruiden tarvetta. Tiedot tulisi kerätä vain kertaalleen ja niiden pitäisi olla kaikkien tarvitsijoiden hyödynnettävissä. Päätöksentekoprosessin tulee olla selkeä myös tilanteessa, jossa yhteistyöryhmä on erimielinen tietotarpeesta. Tietotarpeen arvioinnissa on syytä lähteä lainsäädännön vaatimuksista ohjauksen ja suunnittelutiedon ohella. Tietotarpeen määrittelyssä ei tulisi pitäytyä ainoastaan kirjanpidon määrittelyissä vaan siinä tulisi huomioida muut kansalliset tarpeet tiedolle.

Taloustietojen automatisoitu raportointi ei itsessään takaa oikeita ja laadukkaita tietoja. Tietovarantoon saapuvia tietoja on tarkastettava ja validoitava, jotta se tarjoaisi käyttökelpoista,

vertailukelpoista ja luotettavaa tietoa. Validointiin tarvitaan yhteisiä periaatteita siitä, millainen tieto on laadukasta yli ajan.

Tilastokeskus pitää hyvänä, että lakiehdotus tuo esiin uudistuksen ja lainsäädännön viranomaisille aiheutuvat muutuskustannukset (sivu 257 kohta 4.2.1.12 Muutuskustannukset). Tilastokeskus katsoo, että sote-maakuntien perustaminen tuo merkittäviä muutoksia Tilastokeskuksen tilastoihin, tuotteisiin ja tuotantoprosesseihin, mikä olisi huomioitava Tilastokeskuksen tulevien vuosien budjeteissa. Tilastokeskus katsoo myös, että lakiehdotuksessa ei määritellä riittävän tarkasti, millaisia muutoksia tilastointiin ja tilastotuotteisiin edellytetään (sivu 275 kohta 4.2.2.10 Vaikutukset valtion muihin viranomaisiin) tehtävän, jolloin niistä aiheutuvia lisäkustannuksia on vaikea arvioida.

Alaviite 1: NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 479/2009, , Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyn pöytäkirjan soveltamisesta (Kodifioitu toisinto) - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0479&qid=1598869461976&from=FI>

Alaviite 2: Resitaali 10 KOMISSIION DELEGOITU PÄÄTÖS, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2012, julkisen talouden valvonnan tehokkaasta täytäntöönpanosta euroalueella annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1173/2011 tarkoitetuista tilastojen väärentämiseen liittyvistä tutkimuksista ja sakoista (2012/678/EU)

Alaviite 3: Jälkimmäisen tutkimuksen tuloksista tiedot löytyvät: NEUVOSTON TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS (EU) 2018/818, annettu 28 päivänä toukokuuta 2018, sakon määräämisestä Itävallalle velkatietojen väärentämisestä Salzburgin osavaltiossa

## **90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.**

-

Koponen Mervi  
Tilastokeskus